

A SZÁZEGYEDIK ASSZONY

(Egy kis tréfa)

1883

Sok tarkabarka dolgot írt meg hajdan a pajkos tollú Boccaccio. Veronai, florenci asszonyok segítettek benne. Amennyi rossz fát azok a tuzre tettek, annak a hamujában növesztett o virágokat.

És annyit... de annyit, hogy az ember azt hinné, nekünk, akik elkéstünk, csak az erényeik jutottak már, hogy történeteket szojünk belőlük egy boldogabb idoszaknak, amikor megint vétkezni fognak az asszonyok.

...Mert nehéz megmondani, mikor boldogítóbbak: vétkeikben-e vagy ártatlanságukban?

Hanem én most ezen nem tunodöm, mert nekem még van egyetlenegy gonosz történetem a fiókomban.

Igaz, hogy a Peresziné nagynénémmel történt, s talán illetlenség is elbeszélni... legalább a Maróthyiné nagynénémmel mindig arra intett: »Csitt, gyerekek... ha már egyszer megtudtátok a dolgot, hát legalább mélyen hallgassatok róla, mert ezt nem szabad elbeszélni, ez nagy titok, aki ezt elmondja, mindjárt hátra fordul az arca, s olyan csúf lesz, hogy szörnyuség...«

De ez aligha úgy van, mert Maróthyiné nagynénémmel sokszor elmondta ezután másoknak, s az arca még mindig elöl van, de az igaz, olyan csúf lett, hogy szörnyuség.

No, de 'iszen húsz esztendeje már ennek, s akkor se volt valami híres szépség. Talán azért is haragudott Peresziné nagynénémmel, mert az meg olyan gyönyöru menyecske volt, hogy példának okáért, az egyik udvarlója, ez a most élő Kamuthy Lázár bácsi úgy belebolondult: instanciát írt a királyhoz, hogy ezentúl, azt mondja, a Pereszi Pálné asszonyom képét veresse a húszasokra, mert o különben el nem fogadja készpénznek.

Nem tudom, eljutott-e az instancia a királyhoz, hanem Kamuthy Lázár bácsi eljutott a bolondok házába, ott verték ki a fejébol hideg vízzel a Peresziné buvös arcát.

Egyébiránt Kamuthy Lázár bácsi ártatlan ember ebben a történetben. Hanem annak nem o az oka, mert úgy mondják, éppen azért bolondult meg, hogy neki ártatlannak kellett lennie.

A szép asszony ugyanis hideg maradt iránta. Mert hihetoleg jobban szerette a férjét. De viszont nem maradt volna - azt mondják - hideg bizonyos Fátyoly Imre iránt. Hát, mert hihetoleg jobban szerette a férjénél.

Hogy Fátyoly Imrére maga Pereszi bácsi is gyanakodott, s eltiltotta volna a háztól s több efféle...

Én bizony nem tudom, s talán senki sem tudja.

Lehet, hogy Maróthyiné nagynénénk Boccaccio valami ismeretlen novelláját hallotta valahol, a százon túl egyet, s Peresziné nagynénénkből esztergályozott ki egy százegyedik bunös asszonyt, aki kimaradt a Dekameronból.

Én csak arról az egyről állok jól, hogy Pereszi Pali bácsi igen becsületes és jámbor ember hírében állt. Az adóját pontosan fizette, és mindig az erosebbekkel szavazott. (Mert az újabb kor novellaírójának már ezekkel a színekkel illik jellemeznie hősét.)

A feleségét nagyon szerette, minden vasárnap eljárt a templomba, és csak egyetlen különös passziója volt. Az a szilárd vasmeggyozódás, hogy az egész világon csak az ő órája jár jól. Mert vannak még eros meggyozódések a mai romlott században is!

Pereszi szenvedélye nem volt költséges, mert a kis ketyego jószág, melyhez e rendületlen hit tapadt, egy közönséges, úgynevezett klepszidra óra volt... Licitáción vette valamikor fiatal korában nyolc forintért.

Se veszedelmes szenvedély nem volt, mert mindössze egyszer került miatta bajba, mikor Vácson eronek erejével a magáé szerint akarta megigazítani a vasúti órát, s azok az oktalan konduktorok lerángatták a székrol.

Az ismerosei azonban szívesen elnézték gyengeségét, hogy amikor benyit, első dolga végig igazítani az órákat a magáé szerint...

A szolgabírói hivatalra igaz, amiatt lett képtelenné, mert úgy a makacssági végzések kimondásánál, mint minden más dolognál sohasem akart tárgítani az ő óramutatójától, ami rengeteg zavaroknak és differenciáknak lett szülőanyja... Azoknak a bolond prókátoroknak mindig rosszul járt az órájuk. Végre is el kellett mozdítani, de éppen ez vált javára, mert legalább utána nézhetett a gazdaságának.

Jó gazda volt, délelőtt, délután mindig a mezon lakott a külső munkánál. A szép menyecske pedig unhatta magát azalatt otthon...

De hát hiszen arra való a horgoló-, meg a kötötök... az aranyos kedves ujjacskák mozgása kergette a perceket, órákat.

A puha fehér pamut, amint fogy-fogy... az idő is fogy vele együtt, kivált ha a pamutot Fátyoly Imre tartja, amint gombolyítják. No, de már ajtóstul benne vagyok a Maróthyiné nagynéném csiklandós pletykájában.

Mert azt mondja, mihelyt Pereszi kivette a lábát a házból, Fátyoly Imre, aki átellenben lakott, mindjárt áthurcolkodott egy kis beszélgetésre a menyecskéhez a hátsó kertajtón át, hogy meg ne lássák.

Csodálatos különben, hogy ez soha ki nem tudódott bizonyosan.

De ha nem is... kevés híja, hogy nagy veszedelem nem lett belőle. A szeplos Borcsa szobalány, aki akkor ott szolgált Pereszínénél, bizonyíthatja... ha az ember kérdezné tőle... csak hogy nem érdemes, nem illo felpiszkálni.

Az történt egy délután, hogy Pereszi, szokás szerint, megigazította otthon a faliórát a zsebórája szerint, s azzal nyugodtan elballagott az aratókhoz.

S miután az Imre ideje mindég a Pereszié szerint volt igazítva, o is átsuhant a szépasszonyhoz, ki már feketekávéra várta otthon.

Midon Pereszi a templomhoz ért, a falu végén eszébe jutott a toronyórát is megnézni. Biz az éppen egy félórával sietett.

Pereszi élénk vágyat érzett volna magában fölmenni a toronyba, de a toronyajtó be volt zárva, azért hát ráivallt a harangozóra:

- Menjen kend rögtön a kántorhoz. Kérje el a toronykulcsot. Micsoda szemtelenség az, hogy így bolondítják a falut! Még csak két óra négy perc. Kendtek minden embertol ellopnak naponként egy félórát. Nyolcszáz lakos, az éppen négyszáz óra! Hát van kendteknek lelke ennyi munkaidotül fosztani meg az államot? Takarodjék íziben...

A harangozó elcammogott, meghozta a kulcsokat, s mikor a toronyba ért, a tekintetes úr alulról dirigálta, hogy állítsa meg a nagy mutatót: idebb valamivel, hallja kend... most meg már odább egy kicsit! Megint idebb... Ejnye, de címeres számár kend!

S amint így nézné a fontos muveletet, szürke színu szemeit a magasba emelve, hát valami kis bogárnak, amint ott röpködne a kopasz feje fölött, megtetszett az a két mozgó szürke karika, s beleröpült a bolond az egyikbe.

Pereszi uram egyszerre irtóztató fájdalmat érzett a bal szemében, fölordított: »megvakultam«, s rohant eszeveszetten haza. Bánja is o akár delet mutasson a toronyóra. Neki már éjszaka van az egyik szemére. El volt borítva vérrel, semmit se látott rajta.

Otthon a menyecske javában mulatott az udvarlójával talán kéz a kézben... s amit a szemek beszéltek, azt az ajkak magyarázták talán, mikor künn az ajtó előtt elkiáltja a Borcsa leányzó:

- Jaj, istenem, a tekintetes úr!

No, de ez eddig benne van minden közönséges történetben. Mindig így történik, hogy az udvarló bent vigad az asszonnyal a szobában, mikor a férj váratlanul megjön - olyan ócska, elcsépelt bonyodalom ez már, hogy szinte sokkal érdekesebb, ha egyáltalában haza se jön a férj.

Az udvarlót a régi történetek szerint a sifonér-kasznyiba bújtatja az asszony, s emiatt a hitvány kasznyi miatt, hogy kinyitják, kell azután trémáznia az olvasónak egy félköteten át.

Én nem vagyok ilyen kegyetlen, s Pereszi nagynéném maga is sokkal ravaszabb asszony volt.

Azt mondta Imrének egész nyugodtan, mert a nok a legnagyobb veszedelem idején a legnyugodtabbak:

- Menjen át, barátom, a másik szobába. Majd eligazítom valahogy. No, ne féljen, semmit se féljen.

Az ajtó megnyílt, s Pereszi belépett a vérbe borított egyik szemével.

- Pali! Istenem, Pali! - sikoltott fel nagynéném. - Mi történt?

- Nem tudom, Anna. Megvakultam. Oda vagyok. Csak úgy egyszerre bele jött a szemembe... Segíts rajtam... Talán orvosért kellene...

- Mindenekelőtt fekj le... hamar, hamar... Oh, én kedves kis szemecském... vérbe borult kis csillagocska!... Fáj, ugye fáj? - gügyögte gyöngéd szeretettel.

- Már nem olyan nagyon, mióta te simogatsz a homlokomat, azzal a jó... azzal a puha kezecskéddel.

- Hát semmit se látsz, édes Palikám... Hunyd be csak az ép szemedet is.

- Semmit, semmit! - hörgé tompán, amint ott feküdt hanyatt a hirtelen felbontott ágyban.

- Ne mozdulj... meg ne mocsanj! Egy vizes rongyot hozok rá... hátha kihúzná a mérget?

S elsuhant, mint egy gondos tündér, a szép finom fehér zsebkendőjét vízbe mártani a másik szobába.

- Pszt, Imre... pszt! Rögtön utánam jöjjön ki lábujjhegyen, s menjen bátran keresztül a szobán ki... Nem lesz semmi baj.

S egy hamiskás biztató csókot vetett Imre úr felé.

Szeme nevetett, tüzes szikrákat hányt, hófehér karjaival pedig úgy tett, mint ahogy a delejezo kis boszorkányok, mikor a holdkórosokat csalogatják.

- Jöjjön, jöjjön.

Egy ugrással ott termett a férje ágya mellett...

- Itt a kendocske, hadd tegyem rá, puhán, gyengén, így... ugye jól tesz... ugye? Jaj én teremto istenem! - kiáltott fel egyszerre szívszaggató ijedelemmel. - Pali, Pali... A másik szemedbe is ni, hogy tódul a vér... Hamar, hamar hadd szívjam fel... hadd szívjam, ha ölo mérég is.

Piros ajkait férje egészséges szemére tapasztotta. Soha ilyen édes pióca, mely csókolt és húzott egyszerre!

A jó Pali bácsi ott feküdt sápadtan, összezsugorodva nagy jámborul, hagyott szegény mindent tenni magával a sötét éjben, mely fölėje borult.

- Ki van itt? - lihegte. - Ki jár itt, Anna?

- Senki... senki. Csak a szél nyitotta ki az ajtót.

- Valaki keresztül ment a szobán... úgy tetszett az imént...

- Oh, te képzeldo kis bolondom! Nem jár itt senki, még a légy sem... No lám, lám, már semmi baja ennek az egyik szemednek... a másikat is meggyógyítja a víz... meg a feleségecskéd.

És meg is gyógyította. Mindössze egy kis gyulladás lett belöle, amelytol éppen nem vakult meg Pereszi Pali bácsi - ha ugyan már nem volt vak réges régen -, föltéve persze, hogy Maróthyne nagyném igazat mond, s nem úgy másünnen alkalmazta ide ezt az esetet, mert hasonlít az kissé a Boccaccio észjárásához... hanem - már csak kimondom - hasonlít biz az Peresziné nagynémhez is.